

॥ तैत्तिरीय आरण्यकम् ॥

॥ षष्ठः प्रश्नः ॥

ॐ सन्त्वा॑ सि॒श्चामि॒ यजुषा॑ प्र॒जामायु॑र्धनं च॥ ॐ शान्तिः॒
शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

प॒रे॒यु॒वा॑सं प्र॒वतो॑ म॒हीरनु॑ बहु॒भ्यः प॒न्था॑मनपस्पशानम्।
वै॒व॒स्व॒त॑सु स॒ङ्ग॒म॒नं ज॒ना॒नां य॒म॑सु रा॒जा॒न॑सु ह॒विषा॑
दुव॒स्य॒त। इ॒दं त्वा॒ वस्त्रं॑ प्रथ॒म॒न्वा॒ग॒न्नपै॒त॒दू॒ह॒ यदि॒हा॒बि॒भः
पु॒रा। इ॒ष्टा॒पूर्त॑मनु॒ सम्प॑श्य दक्षि॒णां यथा॑ ते द॒त्तं बहु॑धा
वि॒ब॒न्धु॑षु। इ॒मौ यु॑नज्मि ते व॒ही अ॒सु॒नी॒थाय॑ वो॒ढवै॑।
या॒भ्यां य॒मस्य॑ सा॒दन॑सु सु॒कृतां॑ चापि गच्छ॒तात्। पू॒षा
त्वे॒तश्चा॑वयतु प्रवि॒द्वान॑नष्टपशु॒र्भुव॑नस्य गो॒पाः। स त्वै॒ते॒भ्यः
परि॑ददात्पि॒तृभ्यो॑ऽग्निर्दे॒वेभ्यः॑ सु॒वि॒दत्रै॑भ्यः। पू॒षे॒मा आ॒शा
अनु॑वेद॒ सर्वाः॑ सो अ॒स्मा॑सु अ॒भय॑तमेन नेषत्। स्व॒स्ति॒दा
अ॒घृ॒णिः सर्व॑वी॒रोऽप्र॑युच्छन्पु॒र ए॒तु प्रवि॑द्वान्॥१॥

आयु॑र्वि॒श्वायुः॑ परि॑पासति त्वा पू॒षा त्वा॑ पातु प्रप॑थे पु॒रस्ता॑त्।
यत्रा॑ऽऽस॑ते सु॒कृतो॑ यत्र ते य॒युस्तत्र॑ त्वा दे॒वः स॑वि॒ता द॑धातु।
भुव॑नस्य पत इ॒द॑सु ह॒विः। अ॒ग्नये॑ रयि॒मते॑ स्वाहा॑। पु॒रुष॑स्य
सया॑व॒र्यपे॑द॒घानि॑ मृज्महे। यथा॑ नो अत्र॒ नाप॑रः पु॒रा ज॒रस॑
आय॑ति। पु॒रुष॑स्य सया॑वरि॒ वि ते॑ प्रा॒णम॑सि स्रसम्। शरी॑रेण
म॒हीमि॑हि स्व॒धये॑हि पि॒तृनु॑पं प्र॒जया॑ऽस्मानि॒हाव॑ह। मैव॑ मा॒ऽ

स्ता प्रियेऽहं देवी सती पितृलोकं यदैषि। विश्ववारा नभसा
संव्ययन्त्युभौ नो लोकौ पयसाऽभ्याववृथस्व॥२॥

इयं नारी पतिलोकं वृणाना निपद्यत उप त्वा मर्त्य
प्रेतम्। विश्वं पुराणमनु पालयन्ती तस्यै प्रजां द्रविणं चेह
धेहि। उदीर्ष्व नार्यभि जीवलोकमितासुमेतमुपशेष एहि।
हस्तग्राभस्य दिधिषोस्त्वमेतत्पत्युर्जनित्वमभि सम्बभूव।
सुवर्णं हस्तादाददाना मृतस्य श्रियै ब्रह्मणे तेजसे बलाय।
अत्रैव त्वमिह वयं सुशेवा विश्वाः स्पृधो अभिमातीर्जयेम।
धनुरहस्तादाददाना मृतस्य श्रियै क्षत्रायौजसे बलाय। अत्रैव
त्वमिह वयं सुशेवा विश्वाः स्पृधो अभिमातीर्जयेम। मणिं
हस्तादाददाना मृतस्य श्रियै विशे पुष्ट्यै बलाय। अत्रैव
त्वमिह वयं सुशेवा विश्वाः स्पृधो अभिमातीर्जयेम॥३॥

इममग्ने चमसं मा विजीह्वरः प्रियो देवानामुत सोम्यानाम्।
एष यश्चमसो देवपानस्तस्मिन्देवा अमृता मादयन्ताम्।
अग्नेर्वर्म परि गोभिर्व्ययस्व सं प्रोर्णुष्व मेदसा पीवसा
चा नेत्वा धृष्णुरहरसा जर्हृषाणो दधद्विधक्ष्यन्पर्यङ्ख्यातै।
मैनमग्ने विदहो माऽभिषोचो माऽस्य त्वचं चिक्षिपो
मा शरीरम्। यदा शृतं करवो जातवेदोऽथेमेनं
प्रहिणुतात्पितृभ्यः। शृतं यदा करसि जातवेदोऽथेमेनं
परिदत्तात्पितृभ्यः। यदा गच्छात्यसुनीतिमेतामथा देवानां

व॒श॒नी॒र्भ॒वा॒ति। सू॒र्यं ते॒ चक्षु॑र्गच्छ॒तु वा॒त॒मा॒त्मा द्यां च॒
गच्छ॑ पृ॒थि॒वीं च॒ धर्म॑णा। अपो वा गच्छ॒ यदि तत्र॑ ते
हि॒त॒मोष॑धीषु प्र॒ति॒ति॒ष्ठा शरी॑रैः। अ॒जो भा॒गस्त॑प॒सा तं
त॒प॒स्व तं ते॑ शोचिस्त॑प॒तु तं ते॑ अ॒र्चिः। यास्ते॑ शि॒वास्त॑नुवो
जा॒तवे॑द॒स्ताभि॑र्वहे॒म५ सु॒कृतां॑ यत्र॒ लो॒काः। अ॒यं वै
त्व॒म॒स्मादधि॑ त्वमे॒तद॒यं वै तद॑स्य॒ योनि॑र॒सि। वै॒श्वान॒रः पु॒त्रः
पि॒त्रे लो॒क॒कृ॒ज्जा॒तवे॑दो वहे॒म५ सु॒कृतां॑ यत्र॒ लो॒काः॥४॥

विद्वानभ्याववृथ्स्वाभिमांतीर्जयेम शरीरैश्चत्वारि च॥ [१]

य ए॒तस्य॑ प॒थो गो॒प्तार॒स्तेभ्यः॑ स्वाहा॒ य ए॒तस्य॑ प॒थो
र॑क्षि॒तार॒स्तेभ्यः॑ स्वाहा॒ य ए॒तस्य॑ प॒थोभि॑र॒क्षि॒तार॒स्तेभ्यः॑
स्वाहा॑ऽऽख्या॒त्रे स्वाहा॑ऽपाख्या॒त्रे स्वाहा॑ऽभिलाल॑प॒ते
स्वाहा॑ऽपलाल॑प॒ते स्वाहा॑ऽग्रये॑ कर्म॒कृते॑ स्वाहा॒ यम॑त्र
नाधी॒मस्त॑स्मै स्वाहा॑। यस्त॑ इ॒ध्मं ज॒भर॑त्सिष्विदा॒नो मूर्धा॑नं
वा॒त॒ तप॑ते॒ त्वा॒या। दि॒वो वि॒श्व॑स्मा॒त्सीम॑घाय॒त उ॑रुष्यः।
अ॒स्मात्त्व॑मधि॒ जा॒तोऽसि॑ त्वद॒यं जा॑यतां पु॒नः। अ॒ग्रये॑
वै॒श्वान॒राय॑ सुव॒र्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहा॑॥५॥

य एतस्य त्वत्पञ्च॥ [२]

प्र के॒तुना॑ बृ॒हता॑ भा॒त्य॒ग्निरा॒विर्वि॑श्वानि वृष॒भो रो॑रवीति।
दि॒वश्चि॑दन्ता॒दुप॑ मा॒मु॒दान॑ड॒पामु॑प॒स्थे महि॑षो व॒वर्ध॑। इ॒दं
त॒ एकं॑ प॒र उ॑त॒ एकं॑ तृतीये॒न ज्योति॑षा संवि॑शस्व।

संवेशनस्तनुवै चारुरेधि प्रियो देवानां परमे सधस्थे।
 नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तः हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा।
 हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम्।
 अतिद्रव सारमेयौ श्वानौ चतुरक्षौ शबलौ साधुना पथा।
 अथा पितृन्सुविदत्राः अपीहि यमेन ये सधमादं मदन्ति।
 यौ ते श्वानौ यमरक्षितारौ चतुरक्षौ पथिरक्षी नृचक्षसा।
 ताभ्याः राजन्परि देह्येनः स्वस्ति चास्मा अनमीवं च
 धेहि॥६॥

उरुणसावसुतृपावुलुम्बलौ यमस्य दूतौ चरतो वशाः अनु।
 तावस्मभ्यं दृशये सूर्याय पुनर्दत्ता वसुमद्येह भद्रम्। सोम
 एकेभ्यः पवते घृतमेकं उपासते। येभ्यो मधुं प्रधावन्ति
 ताःश्चिदेवापि गच्छतात्। ये युध्यन्ते प्रधनेषु शूरासो ये
 तनुत्यजः। ये वा सहस्रदक्षिणास्ताःश्चिदेवापि गच्छतात्।
 तपसा ये अनाधृष्यास्तपसा ये सुवर्गताः। तपो ये
 चक्रिरे महत्ताःश्चिदेवापि गच्छतात्। अश्मन्वती रेवतीः
 सः रभध्वमुत्तिष्ठत प्रतरता सखायः। अत्रां जहाम ये
 असन्नशैवाः शिवान् वयमभि वाजानुत्तरेम॥७॥

यद्वै देवस्य सवितुः पवित्रः सहस्रधारं विततमन्तरिक्षे।
 येनापुनादिन्द्रमनार्तमात्यै तेनाहं माः सर्वतनुं पुनामि। या
 राष्ट्रात्पन्नादप यन्ति शाखा अभिमृता नृपतिमिच्छमानाः।
 धातुस्ताः सर्वाः पवनेन पूताः प्रजयास्मान्रय्या वर्चसा

स॑सृ॒जाथ। उ॒द्वयं॑ तम॑स॒स्परि॒ पश्य॑न्तो॒ ज्योति॑रुत्त॑रम्।
दे॒वं दे॒व॒त्रा सूर्य॑मग॑न्म॒ ज्योति॑रुत्त॑मम्। धा॒ता पु॑नातु सवि॒ता
पु॑नातु। अ॒ग्नेस्तेज॑सा॒ सूर्य॑स्य॒ वर्च॑सा॥८॥

धेह्युत्तरेमाष्टौ च॥ _____ [३]

यन्ते॑ अ॒ग्निमम॑न्थाम वृष॒भाये॑व॒ पक्त॑वे। इ॒मन्त॑ श॒मयाम॑सि
क्षी॒रेण॑ चोद॒केन॑ च। यन्त्वम॑ग्ने स॒मद॑ह॒स्त्वमु॒ निर्वा॑पया॒ पुनः॑।
क्या॒म्बूर॑त्र जायतां पाक॒दूर्वा व्य॑ल्कशा। शी॒ति॒के शी॒ति॒काव॑ति
ह्लादु॑के॒ ह्लादु॑कावति। म॒ण्डूक्या॑ सुसङ्ग॒मये॑म॒ स्व॑ग्नि॒ श॒मय॑।
शं ते॑ धन्व॒न्या आपः॑ श॒मु ते॑ सन्त्व॒नूक्याः॑। शं ते॑ स॒मुद्रि॑या
आपः॑ श॒मु ते॑ सन्तु॒ वर्ष्याः॑। शं ते॑ स्र॒वन्ती॑स्त॒नुवे॒ श॒मु ते॑ सन्तु॒
कूप्याः॑। शन्ते॑ नीहा॒रो व॑र्षतु श॒मु पृ॒ष्वाऽव॑शीयताम्॥९॥

अव॑ सृज॒ पुन॑र॒ग्ने पि॒तृभ्यो॑ यस्तु॒ आहु॑त॒श्चर॑ति स्व॒धाभिः॑।
आयु॑र्वसान् उ॒प या॑तु॒ शेष॑ सङ्ग॒च्छतां॑ त॒नुवा॑ जातवेदः।
सङ्ग॒च्छस्व॑ पि॒तृभिः॑ स॒ स्व॒धाभिः॑ स॒मिष्टा॑पूर्तेन॒ पर॑मे
व्यो॑मन्। यत्र॒ भूम्यै॑ वृणसे॒ तत्र॑ गच्छ॒ तत्र॑ त्वा दे॒वः
स॒वि॒ता द॑धातु। यत्ते॑ कृष्णः श॒कुन॑ आ॒तुतो॑द॒ पिपी॑लः
स॒र्प उ॒त वा॒ श्वाप॑दः। अ॒ग्निष्ट॑द्विश्वा॒दनृ॑णं कृ॒णोतु॑ सोम॑श्च
यो ब्रा॑ह्म॒णमा॑वि॒वेश॑। उ॒त्ति॑ष्ठात॒स्तनु॑व॒ सम्भ॑रस्व॒ मेह॑
गात्र॑मव॒हा मा॑ शरी॑रम्। यत्र॒ भूम्यै॑ वृणसे॒ तत्र॑ गच्छ॒ तत्र॑
त्वा दे॒वः स॒वि॒ता द॑धातु। इ॒दं त॒ एकं॑ प॒र ऊ॑त॒ एकं॑

तृतीयेन॑ ज्योति॑षा॒ संवि॑शस्व। सं॒वेश॑नस्तनु॒वै चारु॑रेधि
प्रि॒यो दे॒वानां॑ पर॒मे स॒धस्थे॑। उत्ति॑ष्ठ॒ प्रेहि॑ प्र॒द्रवौकः॑ कृणुष्व
पर॒मे व्यो॑मन्। य॒मेन॒ त्वं य॒म्या संवि॑दानोत्त॒मं नाक॑मधि
रोहे॑मम्। अ॒श्मन्व॑ती रेवती॒र्यद्वै दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ प॒वित्रं॑ या
रा॒ष्ट्रात्प॒न्नादु॒द्वयं॑ तम॑स॒स्परि॑ धा॒ता पु॑नातु। अ॒स्मात्त्वमधि॑
जा॒तोऽस्य॑यं त्वदधि॑जायताम्। अ॒ग्नये॑ वै॒श्वान॒राय॑ सुव॒र्गाय॑
लो॒काय॑ स्वाहा॑॥१०॥

अवशीयता९ स॒धस्थे॑ पञ्च॑ च॥ [४]

आया॑तु दे॒वः सु॒मना॑भिरू॒तिभि॑र्य॒मो ह॑वे॒ह प्रय॑ताभिर॒क्ता।
आसी॑दता९ सुप्र॒यते॑ह ब॒र्हिष्यू॒र्जाय॑ जा॒त्यै मम॑ शत्रु॒हत्यै॑।
य॒मे इ॒व यत॑माने॒ यदै॑तं प्रवा॑म्भर॒न्मानु॑षा दे॒वय॑न्तः।
आसी॑दत॒ः स्व॒मु॒ लो॒कं वि॑दाने स्वा॒स॒स्थे भ॑वत॒मिन्द॑वे
नः। य॒माय॑ सोम॑ सु॒नुत॑ य॒माय॑ जुहु॒ता ह॒विः। य॒मः
हं य॒ज्ञो गच्छ॑त्य॒ग्निदू॑तो अर॑ङ्कृतः। य॒माय॑ घृ॒तव॑द्ध॒विर्जु॑होत॒
प्र च॑ तिष्ठत। स नो॑ दे॒वेष्व॑याय॑मदी॒र्घमा॑युः प्र जी॒वसे॑।
य॒माय॑ मधु॑मत्त॒मः रा॒ज्ञे ह॒व्यं जु॑होतन। इ॒दं नम॑ ऋषि॒भ्यः
पूर्व॑जेभ्यः॒ पूर्व॑भ्यः पथि॒कृद्भ्यः॑॥११॥

योऽस्य॑ कौ॒ष्ठः जग॑तः पार्थि॒वस्यै॑कं इ॒द्वशी॑। य॒मं
भ॑ङ्ग्य॒श्रवो॑ गा॒य यो॑ रा॒जान॑प॒रोध्यः॑। य॒मङ्गाय॑ भ॒ङ्ग्य॒श्रवो॑
यो॑ रा॒जान॑प॒रोध्यः॑। येना॒पो न॒द्यो ध॒न्वा॒नि येन॑ द्यौः

पृथिवी दृढा। हिरण्यकक्ष्यान् सुधुरान् हिरण्याक्षानयः
शफान्। अश्वाननश्यतो दानं यमो राजाभि तिष्ठति। यमो
दाधार पृथिवीं यमो विश्वमिदं जगत्। यमाय सर्वमित्रस्थे
यत्प्राणद्वायुरक्षितम्। यथा पञ्च यथा षड्यथा पञ्च दशर्षयः।
यमं यो विद्यात्स ब्रूयाद्यथैक ऋषिर्विजानते॥१२॥

त्रिकद्रुकेभिः पतति षडुर्वीरेकमिद्वहत्। गायत्री
त्रिष्टुप्छन्दांसि सर्वा ता यम आहिता। अहरहर्नयमानो
गामश्वं पुरुषं जगत्। वैवस्वतो न तृप्यति पञ्चभिर्मानवैर्यमः।
वैवस्वते विविच्यन्ते यमे राजानि ते जनाः। ये
चेह सत्येनेच्छन्ते य उ चानृतवादिनः। ते राजन्निह
विविच्यन्तेऽथा यन्ति त्वामुप। देवाश्च ये नमस्यन्ति
ब्राह्मणाश्चापचित्यन्ति। यस्मिन्वृक्षे सुपलाशे देवैः सम्पिबन्ते
यमः। अत्रा नो विश्वपतिः पिता पुराणा अनुवेनति॥१३॥

पृथिकृद्ध्यौ विजानतेऽनु वेनति॥

[५]

वैश्वानरे हविरिदं जुहोमि साहस्रमुत्सं शतधारमेतम्।
तस्मिन्नेष पितरं पितामहं प्रपितामहं बिभरत्पिन्वमाने।
द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः।
तृतीयं योनिमनु सञ्चरन्तं द्रप्सं जुहोम्यनु सप्त होत्राः।
इमं समुद्रं शतधारमुत्संव्यच्यमानं भुवनस्य मध्यै।
घृतं दुहानामदिति जनायाग्रे मा हिंसीः परमे व्योमन्।
अपेतं वीतं वि च सर्पतातो येऽत्र स्थ पुराणा ये च

नूत॑नाः। अहो॑भि॒रद्वि॒रक्तु॒भिर्व्य॑क्तं य॒मो द॑दात्वव॒सान॑मस्मै।
स॒वि॒तै॒तानि॒ शरी॑राणि पृथि॒व्यै मा॒तुरु॒पस्थ॒ आद॑धे।
तेभि॑र्यु॒ज्यन्ता॑मग्नि॒याः॥१४॥

शुनं॑ वा॒हाः शुनं॑ ना॒राः शुनं॑ कृ॒षतु॒ लाङ्ग॑लम्। शुनं॑ व॒र॒त्रा
ब॑ध्यन्ता॒ः शुन॑मष्टा॒मुदि॑ङ्गय॒ शुना॑सीरा शुन॒मस्मा॑सु धत्तम्।
शुना॑सीरावि॒मां वाचं॑ यद्वि॒वि च॑क्र॒थुः पयः॑। तेने॒मामुप॑
सि॒ञ्चत॑म्। सी॒ते व॒न्दा॑महे त्वा॒र्वाचीं॑ सु॒भगे॑ भव। यथा॑
नः सु॒भगा स॑सि॒ यथा॑ नः सु॒फला॑ स॑सि। स॒वि॒तै॒तानि॒
शरी॑राणि पृथि॒व्यै मा॒तुरु॒पस्थ॒ आद॑धे। तेभि॑रदि॒ते शं॑ भ॒वा।
विमु॑च्यध्वमग्नि॒या दे॒व्याना॒ अता॑रिष्म॒ तम॑सस्पा॒रम॒स्य।
ज्योति॑रापाम॒ सुव॑रगन्म॥१५॥

प्र वा॒ता वा॒न्ति प॒तय॑न्ति वि॒द्युत॒ उदोष॑धीर्जिहते॒ पिन्व॑ते
सुवः॑। इ॒रा वि॒श्वस्मै॒ भुव॑नाय जायते॒ यत्पर्ज॑न्यः पृथि॒वीः
रेत॑साऽव॑ति। यथा॑ य॒माय॑ हार्म्यमव॑प॒न्यञ्च॑ मान॒वाः। ए॒वं
व॑पामि हार्म्यं यथा॑सा॒म जी॒वलो॒के भू॑रयः। चि॒तः स्थ॑ परि॒चितं॑
ऊ॒र्ध्वचि॑तः श्रय॒ध्वं पि॒तरो॑ दे॒वता॑। प्र॒जाप॑तिर्वः सादयतु॒ तया॑
दे॒वत॑या। आप्या॑यस्व॒ सन्तै॑॥१६॥

अग्नि॒या अ॑गन्म सप्त च॥

[६]

उ॒त्ते त॑भ्रोमि पृथि॒वीं त्वत्प॑री॒मं लो॒कं नि॒दध॑न्मो अ॒हः
रि॑ष्म। ए॒ताः स्थू॑णां पि॒तरो॑ धारयन्तु॒ तेऽत्रा॑ य॒मः
साद॑नात्ते मि॒नोतु॑। उप॑सर्प॒ मा॒तरं॒ भूमि॑मे॒तामु॒व्यच॑सं

पृथिवीं सुशेवाम्। ऊर्णम्रदा युवतिर्दक्षिणावत्येषा त्वा
पातु निर्ऋत्या उपस्थै। उद्धञ्चस्व पृथिवि मा विबाधिथाः
सूपायनास्मै भव सूपवञ्चना। माता पुत्रं यथासिचाभ्यैनं
भूमि वृणु। उद्धञ्चमाना पृथिवी हि तिष्ठसि सहस्रं मितु
उप हि श्रयन्ताम्। ते गृहासो मधुश्चुतो विश्वाहास्मै शरणाः
सन्त्वत्र। एणीर्धाना हरिणीरर्जुनीः सन्तु धेनवः। तिलवथ्सा
ऊर्जमस्मै दुहाना विश्वाहा सन्त्वनपस्फुरन्तीः॥१७॥

एषा तै यमसादने स्वधा निधीयते गृहे। अक्षितिर्नाम ते
असौ। इदं पितृभ्यः प्रभरेम बर्हिर्देवेभ्यो जीवन्त उत्तरं
भरेम। तत्त्वमारोहासो मेघ्यो भवं यमेन त्वं यम्या संविदानः।
मा त्वा वृक्षौ सम्बाधिष्टा मा माता पृथिवि त्वम्। पितृन्
हि यत्र गच्छास्येधासं यमराज्ये। मा त्वा वृक्षौ सम्बाधेथां
मा माता पृथिवी मही। वैवस्वतं हि गच्छासि यमराज्ये
विराजसि। नळं प्लवमारोहैतं नळेन पथोऽन्विहि। स त्वं
नळप्लवो भूत्वा सन्तरे प्रतरोत्तरं॥१८॥

सवितैतानि शरीराणि पृथिव्यै मातुरुपस्थ आदधे। तेभ्यः
पृथिवि शं भवा। षड्ढोता सूर्य ते चक्षुर्गच्छतु वातमात्मा द्यां
च गच्छ पृथिवीं च धर्मणा। अपो वा गच्छ यदि तत्र ते
हितमोषधीषु प्रतितिष्ठा शरीरैः। परं मृत्यो अनुपरैहि पन्थां
यस्ते स्व इतरो देवयानात्। चक्षुष्मते शृण्वते तै ब्रवीमि मा

नः प्रजा॑ री॒रिषो॑ मोत वी॒रान्। शं वातः॑ श॒ हि ते॒ घृणिः॑
 शमु॑ ते स॒न्त्वोष॑धीः। कल्प॑न्तां मे दि॒शः श॒ग्माः। पृथि॑व्यास्त्वा
 लो॒के सा॑दयाम्यमुष्य॒ शर्मा॑सि पि॒तरो॑ दे॒वता॑। प्र॒जाप॑तिस्त्वा
 सादयतु॑ तया॑ दे॒वत॑या। अ॒न्तरि॑क्षस्य त्वा दि॒वस्त्वा॑ दि॒शां त्वा॑
 नाक॑स्य त्वा पृ॒ष्ठे ब्र॒ध्नस्य॑ त्वा वि॒ष्टपे॑ सादयाम्यमुष्य॒ शर्मा॑सि
 पि॒तरो॑ दे॒वता॑। प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु॑ तया॑ दे॒वत॑या॥१९॥

अ॒पूप॑वा॒न्धृत॑वा॒श्चरु॑रेह सी॑दतूत्तभ्रुवन् पृथि॑वीं द्यामु॒तोपरि॑।
 यो॒नि॒कृतः॑ पथि॒कृतः॑ सपर्य॑त॒ ये दे॒वानां॑ घृ॒तभा॑गा इ॒ह स्थ।
 ए॒षा ते॑ यम॒साद॑ने स्व॒धा नि॑धीयते गृ॒हेऽसौ। दशा॑क्षरा
 ता॒ रक्ष॑स्व तां गो॒पाय॑स्व तां ते॒ परि॑ददामि॒ तस्यां॑
 त्वा मा द॑भन्पि॒तरो॑ दे॒वता॑। प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु॑ तया॑
 दे॒वत॑या। अ॒पूप॑वा॒ञ्छृत॑वा॒न् क्षी॒रवा॒न्दधि॑वा॒न्मधु॑मा॒श्चरु॑रेह
 सी॑दतूत्तभ्रुवन् पृथि॑वीं द्यामु॒तोपरि॑। यो॒नि॒कृतः॑ पथि॒कृतः॑
 सपर्य॑त॒ ये दे॒वानां॑ शृ॒तभा॑गाः क्षी॒रभा॑गा॒ दधि॑भागा॒ मधु॑भागा
 इ॒ह स्थ। ए॒षा ते॑ यम॒साद॑ने स्व॒धा नि॑धीयते गृ॒हेऽसौ।
 श॒ताक्ष॑रा स॒हस्रा॑क्षरा॒ऽयुता॑क्षरा॒ऽच्युता॑क्षरा॒ ता॒ रक्ष॑स्व तां
 गो॒पाय॑स्व तां ते॒ परि॑ददामि॒ तस्यां॑ त्वा मा द॑भन्पि॒तरो॑
 दे॒वता॑। प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु॑ तया॑ दे॒वत॑या॥२०॥

अन॑पस्फुरन्तीरु॒त्तरं॑ दे॒वत॑या द्वे च॑॥ [७]

ए॒तास्ते॑ स्व॒धा अ॒मृताः॑ करोमि॒ यास्ते॑ धा॒नाः प॑रि॒किरा॑म्यत्र॑।
 तास्ते॑ य॒मः पि॒तृभिः॑ संविदा॒नोऽत्र॑ धे॒नूः का॑म॒दुघाः॑

करोतु। त्वामर्जुनौषधीनां पयो ब्रह्माण इद्विदुः। तासां त्वा
मध्यादाददे चरुभ्यो अपिधातवे। दूर्वाणां स्तम्बमाहरैतां
प्रियतमां मम। इमां दिशं मनुष्याणां भूयिष्ठानु वि रोहतु।
काशानां स्तम्बमाहर रक्षसामपहत्यै। य एतस्यै दिशः
पुराभवन्नघायवो यथा तेनाभवान्पुनः। दर्भाणां स्तम्बमाहर
पितृणामोषधीं प्रियाम्। अन्वस्यै मूलं जीवादनु काण्डमथो
फलम्॥ २१॥

लोकं पृण ता अस्य सूददोहसः। शं वातः शं हि ते
घृणिः शमु ते सन्त्वोषधीः। कल्पन्तां ते दिशः सर्वाः।
इदमेव मेतोऽपरामार्तिमाराम काञ्चन। तथा तदश्विभ्यां कृतं
मित्रेण वरुणेन च। वरुणो वारयादिदं देवो वनस्पतिः। आत्यै
निर्ऋत्यै द्वेषाच्च वनस्पतिः। विधृतिरसि विधारयास्मदघा
द्वेषांसि शमि शमयास्मदघा द्वेषांसि यव यवयास्मदघा
द्वेषांसि। पृथिवीं गच्छान्तरिक्षं गच्छ दिवं गच्छ दिशो
गच्छ सुवर्गच्छ सुवर्गच्छ दिशो गच्छ दिवं गच्छान्तरिक्षं
गच्छ पृथिवीं गच्छाऽऽपो वा गच्छ यदि तत्र ते हितमोषधीषु
प्रति तिष्ठा शरीरैः। अश्मन्वती रेवतीर्यद्वै देवस्य सवितुः पवित्रं
या राष्ट्रात्पन्नादुद्वयं तमसस्परि धाता पुनातु॥ २२॥

फलं पुनातु॥

[८]

आ रोहताऽऽयुर्जरसं गृणाना अनुपूर्वं यतमाना यतिष्ठा।

इह त्वष्टा सुजनिमा सुरत्नो दीर्घमायुः करतु जीवसे वः।
 यथाऽहान्यनुपूर्वं भवन्ति यथर्तव ऋतुभिर्यन्ति कृताः। यथा
 न पूर्वमपरो जहात्येवा धातरायूँषि कल्पयैषाम्। न हि ते
 अग्ने तनुवै क्रूरं चकार मर्त्यः। कपिर्बभस्ति तेजं पुनर्जरायु
 गौरिवा अप नः शोशुचदधमग्रे शुशुध्या रयिम्। अप नः
 शोशुचदधं मृत्यवे स्वाहा। अनङ्गाहमन्वारभामहे स्वस्तये।
 स न इन्द्र इव देवेभ्यो वह्निः सम्पारणो भव॥२३॥

इमे जीवा वि मृतैराववर्तिन्नभूद्भ्रा देवहूतिं नो अद्या
 प्राञ्जोगामानृतये हसाय द्राघीय आयुः प्रतरां दधानाः।
 मृत्योः पदं योपयन्तो यदैम द्राघीय आयुः प्रतरां दधानाः।
 आप्यायमानाः प्रजया धनेन शुद्धाः पूता भवथ यज्ञियासः।
 इमं जीवेभ्यः परिधिं दधामि मा नोऽनुगादपरो अर्धमेतम्।
 शतं जीवन्तु शरदः पुरुचीस्तिरो मृत्युं दद्महे पर्वतेन।
 इमा नारीरविधवाः सुपत्नीराञ्जनेन सर्पिषा सम्मृशन्ताम्।
 अनश्रवो अनमीवाः सुशेवा आरोहन्तु जनयो योनिमग्रे।
 यदाञ्जनं त्रैककुदं जातं हिमवतस्परि। तेनामृतस्य
 मूलैनारातीर्जम्भयामसि। यथा त्वमुद्भिन्नथस्योषधे पृथिव्या
 अधि। एवमिम उद्भिन्दन्तु कीर्त्या यशसा ब्रह्मवर्चसेन।
 अजोऽस्यजास्मदघा द्वेषाँसि यवोऽसि यवयास्मदघा
 द्वेषाँसि॥२४॥

अपं नः शोशुचदधमग्रे शुशुध्या रयिम्। अपं नः
 शोशुचदधम्। सुक्षेत्रिया सुगातुया वसूया च यजामहे। अपं
 नः शोशुचदधम्। प्रयद्वन्दिष्ठ एषां प्रास्माकांसश्च सूरयः।
 अपं नः शोशुचदधम्। प्रयदग्नेः सहस्वतो विश्वतो यन्ति
 सूरयः। अपं नः शोशुचदधम्। प्रयत्ते अग्ने सूरयो जायेमहि
 प्र ते वयम्। अपं नः शोशुचदधम्॥२५॥

त्व२ हि विश्वतोमुख विश्वतः परिभूरसि। अपं नः
 शोशुचदधम्। द्विषो नो विश्वतोमुखाऽति नावेवं पारया।
 अपं नः शोशुचदधम्। स नः सिन्धुमिव नावयाति
 पर्षा स्वस्तये। अपं नः शोशुचदधम्। आपः प्रवणादिव
 यतीरपास्मत्स्यन्दतामधम्। अपं नः शोशुचदधम्।
 उद्वनादुदकानीवापास्मत्स्यन्दतामधम्। अपं नः शोशुचदधम्।
 आनन्दाय प्रमोदाय पुनरागाः स्वान्गृहान्। अपं नः
 शोशुचदधम्। न वै तत्र प्रमीयते गौरश्चः पुरुषः पशुः। यत्रेदं
 ब्रह्म क्रियते परिधिर्जीवनायकमपं नः शोशुचदधम्॥२६॥

अधमघं चत्वारि च॥

[१०]

अपश्याम युवतिमाचरन्तीं मृताय जीवां परिणीयमानाम्।
 अन्धेन या तमसा प्रावृताऽसि प्राचीमवाचीमवयन्नरिष्ट्यै।
 मयैतां माःस्तां भ्रियमाणा देवी सती पितृलोकं यदैषि।
 विश्ववारा नभसा संव्ययन्त्युभौ नो लोकौ पयसाऽऽवृणीहि।
 रयिष्ठामग्निं मधुमन्तमूर्मिणमूर्जः सन्तं त्वा पयसोप

स॒स॒दे॒म। स॒स॒ र॒य्या स॒मु व॒र्च॒सा स॒च॒स्वा नः स्व॒स्तये॑।
 ये जी॒वा ये च॑ मृ॒ता ये जा॒ता ये च॑ ज॒न्त्याः। तेभ्यो॑ घृ॒तस्य॑
 धा॒रयि॑तुं मधु॑धा॒रा व्यु॒न्द॒ती। मा॒ता रु॒द्राणां॑ दुहि॒ता वसू॑ना॒ऽ
 स्वसा॑ऽऽदि॒त्याना॑म॒मृत॑स्य॒ नाभिः॑। प्र॒णुवो॑चं चि॒कितु॑षे
 जना॑य॒ मागा॑मना॒गाम॑दि॒तिं वधि॑ष्ट। पि॒बतू॑द॒कं तृणा॑न्य॒त्तु।
 ओमु॑त्सृ॒जत॥ २७ ॥

वधिष्ट द्वे च॥ _____ [११]

सन्त्वा॑ सि॒ञ्चामि॒ यजु॑षां प्र॒जामा॑यु॒र्धनं॑ च॥ ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒
 शान्तिः॑॥

सु॒म॒ङ्ग॒लीरि॑यं व॒धूरि॑मा॒स॒मेत॑ पश्य॑त। सौभा॑ग्यम॒स्यै
 द॒त्त्वाया॑थास्तं वि॒ परे॑तन। इ॒मां त्वमि॑न्द्र मी॒ढ्वः सु॑पु॒त्रा॒सु॒भगा॑
 कुरु। दशा॑स्यां पु॒त्राना॑ धेहि॒ पति॑मेकाद॒शं कृ॑धि॥
 आ॒वह॑न्ती वि॒तन्वा॑ना। कु॒र्वाणा॑ ची॒रमा॑त्मनः। वासा॑सि
 मम॒ गाव॑श्च। अ॒न्नपा॑ने च॑ सर्व॒दा। ततो॑ मे श्रि॒यमा॑व॒ह।

ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

